

ОСОБЛИВОСТІ ГРАФІЧНОГО ЗОБРАЖЕННЯ ПЛАСТИЧНОЇ ФОРМИ ТА ЇЇ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Лишенко А. М.

студентка навчально-наукового інституту педагогіки

Житомирський державний університет імені Івана Франка,

м. Житомир, Україна

Фурманюк С.М.

викладач кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання

Житомирський державний університет імені Івана Франка,

м. Житомир, Україна

Сьогодні мають бути усвідомлені дидактичні умови нового викладання навчального матеріалу в системі професійної освіти у різноманітті освітнього процесу загальноєвропейської інтеграції, що охоплює дедалі більше сфер життєдіяльності, включаючи вищу художньо-педагогічну освіту. Для цього щоб відповідати євростандартам, необхідно першим чином адаптувати вітчизняну систему освіти, але за умов збереження кращих традицій вітчизняної художньої педагогіки. В зв'язку з тим, що процес адаптації української вищої освіти є новою маловивченою темою, виклад основних аспектів характеристики системи навчання за умов її угоди з урахуванням національних особливостей художньо-педагогічної підготовки фахівців образотворчого мистецтва та дизайну, вимагає аналізу характеристики змісту навчання.

Актуальність наукового дослідження полягає в тому, щоб дати студентам певну підготовку до професійної діяльності, до художньо-творчої діяльності засобами графіки. Виходячи з аналізу теоретичної опрацьованості, практичного здійснення і значущості проблеми дизайнерської освіти (Р. Арнхейм, В.С. Мейлах, А. Пейпер, В.В. Алексеєва, Н.А. Дмитрієва, Н.М. Зубарева, А.А. Мелик-Пашаєв, Н.Н. Фоміна, В.С. Щербакова та інш.), можна затверджувати, що логіка педагогічної теорії і практики на сучасному етапі ставить нову задачу: формування творчого мислення, яке можна назвати «художнім мисленням». Творчість у галузі образотворчого мистецтва та дизайну успішно розвиватися лише за умови

цілеспрямованого керівництва з боку педагога. Питання якісного рівня дидактичного забезпечення процесу художнього навчання цьому виду мистецтва можуть бути досягнені за умов застосування доцільної методики обґрунтування програмного матеріалу творчим підходом до вирішення завдань [2, с. 21].

Творче мислення повинне надихнути студентів вдосконалювати свою професійну діяльність експериментування, самостійним пошуком нових цікавих технік, розвинути потребу до постійної творчої діяльності застосовування різних матеріалів у процесі художньої творчості. Неординарність і індивідуальність підходу до роботи показує обдарованість та талановитість особистості.

Розділ графіки на оригінальну та друковану визначається різницею відтворення рисунку на зображальній основі. Друкована графіка використовує спосіб нанесення зображення на друковану форму із подальшим його друком для створення відбитка – естампа. Оригінальна графіка створюється в художніх техніках графічними матеріалами в єдиному екземплярі й визначається як станкова графіка. За допомогою різноманітних художніх технік та їх прийомів і способів графічного зображення створюється світ образів [3].

Мистецтво графіки займаються безліч майстрів, які створюють станкові графічні зображення, ілюстрації, екслібриси, плакати, композиції в техніках оригінальної та друкованої графіки.

Графіка створюється на двомірній площині, яка є зображальною площиною й виконує художню функцію. Уміння передавати на двомірній площині тривимірні предмети і є основою оригінальної графіки, якій відповідають художні засоби графічного образотворення.

Засоби образотворення – це композиційні засоби, художньо-графічні прийоми та способи зображення, за допомогою яких виражається на площині форми художнього образу світу. Видами графічних засобів вираження є крапка, лінія, штрих, пляма та їх варіативні поєднання. Ці види і складають художню палітру графіки.

Вказані засоби виражають форму, простір, створюють композицію, формально відтворюють колір. За їхньою допомогою передається бачення

дійсності в творах станкової графіки, плакатах та інших видах художньо-прикладної графіки, відтворюється почуття в ілюстраціях до літературних творів.

Розглянемо художні особливості лінії, штриха, плями як виражальних засобів в графічному зображенні.

Лінія як художній засіб є одним із головних елементів графічної мови. Вона зображає, створює ілюзію пластичної форми і простору та володіє своїм особливим ритмом, рухом і виразністю. Ритм лінії може передавати пластичний рух і мати декоративні функції. Виразність лінії розуміння її гармонії у відповідності до форми безпосередньо впливає на вираження образу. Особлива ознака лінії – гнучкий засіб пластичного вираження форми. Вона може мати як самостійну роль так і допоміжну. Характер ліній залежить від ряду факторів: матеріалу, яким вона виконана; відповідно до накреслення чи конфігурації, що вона позначає. В графічному рисунку потрібно турбуватися про виразність лінії у виявленні форми під час її зображення.

Штрихи – це відносно короткі лінії. Нанесення в одному місті більше, а в іншому менше, вони створюють різний тон та фактуру графічного рисунка. Рівне покриття досягається штрихуванням однакової сили натиску матеріалу та постійним інтервалом штрихів. Отримати плавний перехід від темного до світлого можна двома шляхами: поступово змінювати натиск матеріалу, або відстанню між штрихами. Для зображення плоских предметів і поверхонь застосовуються прямолінійні штрихи, для кривих поверхонь – криволінійні. Штрих як засіб формоутворення має безмежну зображувальну можливість, може виконувати не тільки функцію утворення форми, простору та об'єму на площині, а й вирішувати декоративно-художні завдання, впливати на образ, його емоційно-художній стан. Таким чином, штрих є графічним засобом, що характеризується широкими можливостями у різноманітному трактуванні форми і простору [1, с. 58-65].

Третім важливим елементом виражальних засобів графіки є організована пляма, що створюється за допомогою штриховки, а також при створенні її пензлем. В основному пляму використовують при роботі пензлем в так званих «мокрих техніках»: акварель, туш, сепія, чорнило, бистр. Пляму можна також отримати при

роботі «сухими матеріалами», такими як олівець, вугіль, соус, сангіна, крейда, пастель тощо.

На практиці часто використовується поєднання різних прийомів і технік в одному графічному рисунку. Найрозповсюдженішими графічними зображеннями є лінійно-штрихові рисунки.

Таким чином, мистецтву графіки є притаманною характерна ознака лінійності, пластичності та умовності у вираженні форми, а ознака чорного і білого в інтерпретації відтінків та інших співвідношень на площині аркуша паперу зумовлюється штрихуванням, нанесенням плями пензлем.

Висновки. Знання основних закономірностей графічного зображення, психологічних основ формування художнього образу, зумовленого почуттями, уявою, сприйняттям, в майбутньому дозволить фахівцям образотворчого мистецтва та дизайну використовувати наукову організацію праці, методично обґрунтовувати технологію навчання й свідомо підходити до вирішення проблеми розвитку творчої пізнавально-практичної активності особистості на заняттях за темами, що пов'язані з графікою. Питання якісного рівня дидактичного забезпечення процесу художнього навчання цьому виду мистецтва можуть бути досягнені за умов застосування доцільної методики обґрунтування програмного матеріалу творчим підходом до вирішення завдань.

Література:

1. Резніченко М.І., Твердохлібова Я.М. Художня графіка: Наочно-методичний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 272 с.
2. Основы художественного конструирования. Практикум. / Фольта А.В., Бевз Н.Д., Смолинский Р.И., Юрковский П.В. – К.: Вища школа, 1987. – 144 с.
3. Пахалюк А. П. Основи матеріалознавства і конструктивні матеріали: посібник / А. П. Пахалюк, О. А. Пахалюк. – Львів: Світ, 2005. – 172 с., іл.